

Polska Akademia Nauk

Zakład Doświadczalny Gospodarki Stawowej

w Gołyszach, Zaborze ul. Kalinowa 2, 43-520 Chybie

Tel : (033) 8572127, (033)8561543, (033) 8561474, Fax : (033) 8589292,

www.fish.com.pl. e-mail : zdgs@fish.com.pl e-mail jozef.zwiazek@fish.com.pl

Załącznik nr ...
Roda Gminy ...

L.dz.12/3/2007

Zaborze, 24.01.2007r.

URZĄD GMINY W CHYBIU

Wpłynęło dnia 25.01.2007

Urząd Gminy Chybie
ul. Bielska 78
43 – 520 Chybie

W odpowiedzi na pismo nr RRG-7610/01/2007 z dnia 17.01.2007, poniżej przedstawiamy naszą opinię dotyczącą zasad wdrażania sieci NATURA 2000 w części dotyczącej stawów hodowlanych.

Ziemne stawy rybne pełnią istotną rolę stabilizującą warunki hydrologiczne. Napełnianie mis stawów wiąże się z pobieraniem nadmiarowych wód pośniegowych w okresie wczesnowiosennym, zalew utrzymywany jest przez cały okres letni, po czym spuszczenie wody ze stawów ma miejsce w okresie jesiennego deficytu wody. Stawy pełnią także istotną rolę w skracaniu obiegu pary wodnej. W układzie standardowym, woda parując z powierzchni gruntu lub dużych zbiorników wodnych o ustabilizowanej temperaturze, unosi się do wyższych warstw atmosfery, przemieszcza się, kondensuje i wraca w postaci opadu, często w znacznej odległości od miejsca, gdzie wyparowała. "Krótki obieg" pary wodnej związany ze stawami, opiera się na zatrzymaniu odparowanej wody zanim uniesie się do wyższych warstw atmosfery. Powoduje to lokalny wzrost wilgotności, co z kolei stwarza dogodne warunki dla rozwoju różnorodnej roślinności, która zasiedlana jest przez rozliczne gatunki zwierząt. Kwantyfikacyjna analiza stopnia bioróżnorodności stawów rybnych położonych w sąsiedztwie Zbiornika Goczałkowickiego, samego zbiornika i jego otoczenia wykazała, że z terenem tym związane jest występowanie ponad 2300 gatunków, z czego 1454 to rośliny, a 876 to

gatunki zwierzęce. W powyższej liczbie, blisko połowa to gatunki funkcjonujące w wodzie stawów (Siemińska i Siemińska, 1967). Stosowana aktualnie metoda produkcji ryb w stawach pozwala na istotną, dochodzącą do 90% redukcję ładunku biogenów zawartego w wodzie doprowadzanej do stawów z rzeki. W konsekwencji, odpływająca ze stawów woda jest mniej zasobna w biogeny, aniżeli woda z rzeki pobrana. Podkreślić należy, że taka redukcja możliwa jest w dużej mierze dzięki sorpcji związków biogenych na powierzchni cząstek koloidalnych, resuspendowanych z dna przez żerujące ryby.

Aktualny poziom dopuszczalny produkcji rybackiej wynosi 1500 kg ryb z 1 ha powierzchni ogroblowanej i w zdecydowanej większości gospodarstw w Polsce nie dochodzi nawet do połowy tej wartości. Produkcja ta odbywa się w istotnym stopniu w oparciu o pokarm naturalny, rozwijający się w stawie. Przez część sezonu, karpie dokarmiane są paszami zbożowymi. Taka metoda nie stanowi zagrożenia dla bytujących w obrębie stawów gatunków, wymienionych w Dyrektywach Rady 79/409/EWG i 92/43/EWG, ponieważ ich obecność warunkowana jest wręcz istnieniem i funkcjonowaniem stawów. Nie bez znaczenia są także relacje socjo-ekonomiczne związane ze stawową produkcją rybacką. Stawowe gospodarstwa rybackie są miejscem pracy dla zamieszkujących otaczające tereny ludzi i źródłem utrzymania ich rodzin. Jak długo więc funkcjonowanie sieci Natura 2000 nie wiąże się z ingerencją w produkcję rybacką jako taką, tak długo współistnienie będzie przebiegać w sposób bezkolizyjny. Jeśli jednak względy ochrony siedlisk roślinnych i zwierzęcych miałyby doprowadzić do prób ograniczenia rybackiej działalności gospodarczej, niezbędne będzie zapewnienie środków kompensujących utracone przychody, nie jako jednorazowe świadczenie odszkodowawcze, lecz w postaci stałych dopłat kompensacyjnych. Inne rozwiązanie będzie naruszać przede wszystkim stosunki socjo-ekonomiczne, co z pewnością niekorzystnie odbije się nie tylko na kondycji gospodarstw rybackich, ale także na społecznym odbiorze sieci NATURA 2000 na tym terenie. Podkreślić także należy, że zmiana sposobu gospodarowania może doprowadzić do istotnego zaburzenia w ustabilizowanym układzie przyrodniczym, jakim są ekosystemy stawowe.

Załączony w piśmie RRG-7610/01/2007 wykaz warunków, zakazów i nakazów wskazanych w planie ochrony, w zakresie przewidzianym dla stawów rybnych, wykazuje jednak znaczny poziom niezrozumienia technologii produkcji rybackiej w stawach rybnych, lub istniejących uregulowań prawnych. Szczególne wątpliwości budzą następujące kwestie:

1. Pozostawienie obecnej struktury własnościowej stawów – brak jest uzasadnienia merytorycznego odnośnie wpływu sytuacji własnościowej na efekty przyrodniczo – produkcyjne stawów. Istotą jest raczej sposób prowadzenia produkcji i zachowanie obszarów stawowych, co nijak ma się do stosunków własnościowych.
2. Zakaz stosowania jakichkolwiek działań redukujących powierzchnię szuwarów - W aktualnej sytuacji gospodarstw stawowych i rynku rybnego w Polsce, następuje z roku na rok ekstensyfikacja produkcji. Skutkiem takich działań jest zwiększająca się ekspansja roślinności szuwarowej stawów. W przypadku dalszej ekstensyfikacji produkcji, może doprowadzić to do całkowitego zarośnięcia stawów. Wbrew intencjom projektodawców, zwarte trzcinowiska nie są tak różnorodne biologicznie jak roślinność szuwarowa utrzymywana w systemie pasowym. Sprawa ta znalazła swoje odzwierciedlenie w programie „Zachowanie tradycyjnych stawów typu karpiego”, będącego elementem SPO w zakresie rybactwa na lata 2007-2013. Zagadnienia te były szczegółowo omawiane w ciągu około 2 lat z Ogólnopolskim Towarzystwem Ochrony Ptaków i nie wzbudzała kontrowersji.
3. Zakaz napełniania stawów do końca czerwca, jeśli staw był nienapełniony do 1 kwietnia, praktycznie zlikwiduje tradycyjną technologię produkcji ryb karpiowatych w stawach, opierającą się na tzw. „systemie przesadkowym”. Zalewanie przesadek I odbywa się w maju, w okresie, kiedy przeprowadzany jest rozród karpia. Wcześniejszy rozród jest niemożliwy zarówno ze względów fizjologicznych, jak i klimatycznych, wobec czego przy przyjęciu założenia tak sformułowanego zakazu, w krótkim czasie doprowadzi to do całkowitej likwidacji produkcji rybackiej, ze względu na brak materiału obsadowego dla kolejnych lat produkcji, zarośnięcia stawów, wypłylenia, co w konsekwencji zlikwiduje całkowicie siedliska ornitofauny.
4. Zakaz napełniania do końca lipca stawu odłowionego w kwietniu i przez następne dwa tygodnie nie rozpoczęło się jego napełnianie – tak sformułowany zakaz uniemożliwia osuszenie stawu, mineralizację obecnej w osadach dennych materii organicznej. Działanie takie doprowadzi do przeżyźnienia stawu, ograniczenia możliwości bytowania dla ryb, spowoduje, że staw taki stanie się siedliskiem dystroficznym.

5. Zakaz wycinania zakrzaczeń na groblach oraz nakaz obsadzania grobli stawowych drzewami jest niedopuszczalny, z uwagi na silnie drenujące groble działanie systemów korzeniowych. W przypadku zaniedbania usuwania drzew i krzewów z grobli następuje ich destrukcja, uniemożliwiająca utrzymanie wody w stawach. Skutek ostateczny – zanik podstawowej funkcji przyrodniczej stawu.

Przykład programu „Zachowanie tradycyjnych stawów typu karpiego”, będącego skutkiem kompromisu zawartego pomiędzy rybactwem stawowym i organizacjami pro-ekologicznymi pokazuje, że takie porozumienie jest możliwe. Wprowadzenie systemu kanonicznych zakazów i nakazów doprowadzić może bowiem nie tylko do nieintencjonalnej destrukcji siedlisk stawowych, ale spowoduje negatywny odbiór społeczny sieci NATURA 2000. Proponowanym rozwiązaniem jest zwołanie konferencji, podczas której wszystkie zainteresowane strony mogłyby przedstawić swoje argumenty, a w wyniku dyskusji osiągnięte zostałyby porozumienie, zaspokajające interesy wszystkich zainteresowanych stron.

Z wyrazami szacunku

DYREKTOR

Józef Związek
Inż. Józef Związek